

۱۳۹۷۰۱۱

دفترت مرکز
وزارت عدالت

مجموعه قوانین تعزیرات حکومتی

در نظم حقوقی کنونی

مؤلف: دکتر سید کاوه موسوی

اداره حقوق و پژوهش

سید کاوه موسوی

رئیس شعبه بدوی تعزیرات حکومتی ساری

نشر میزان

سرشناسه : موسوی، سیدکاوه، ۱۳۷۰ -
 عنوان قراردادی : ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
 نام و عنوان پدیدآور : مجموعه قوانین تعزیرات حکومتی در نظم حقوقی کنونی
 سید کاوه موسوی؛ (به سفارش) سازمان تعزیرات حکومتی، معاونت توسعه و مدیریت و منابع، اداره کل آموزش و پژوهش
 مشخصات نشر : تهران: نشر میزان، ۱۳۹۶
 مشخصات ظاهری : ۱۰۴ ص.
 شابک : 978-964-511-844-8
 وضعیت فهرست نویسی : فیفا
 ادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس.
 موضوع : حقوق جزا -- ایران Criminal law -- Iran
 موضوع : مجازات -- ایران Punishment -- Iran
 موضوع : تعزیرات (فقه) Ta'zir punishment (Islamic law)
 شابک : سازمان تعزیرات حکومتی، معاونت توسعه مدیریت و منابع اداره کل آموزش و پژوهش
 رده بندی کد : ۱۳۱۰ ب ۳۷۹۴ KMH
 رده بندی دیویی : ۳۵۰/۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۴۰۰۰۷۷۸

هرگونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی، فاد، الکترونیکی و...) از این اثر بدون اخذ مجوز
 از ناشر خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.
 لطفاً در صورت مشاهده، موارد را به شماره تلفن ۰۲۱-۸۴۴۰۸۱۱-۹۶۴۰۹۷۸ اطلاع دهید.

۱۰۴۵
 نشر میزان
 مجموعه قوانین تعزیرات حکومتی
 در نظم حقوقی کنونی
 سید کاوه موسوی
 چاپ اول: تابستان ۱۳۹۶
 قیمت: ۶۰۰۰ تومان
 شمار: ۱۰۰۰ نسخه
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۱-۸۴۴-۸

دفتر مرکزی: خ شهید بهشتی، بعد از چهارراه سهروردی، خ کاووسی فر، کوچه نکسا، پلاک ۳۲، تلفن ۸۸۵۴۹۱۳۱
 فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخررازی، پلاک ۸۳، تلفن ۶۶۴۶۷۷۷۰
 واحد پخش و فروش: خیابان سمیه، بین مفتح و فرصت، پلاک ۱۰۴، تلفن ۸۸۳۴۹۵۲۹-۳۱
 پست الکترونیکی: mizannasher@yahoo.com وب سایت: www.mizan-law.ir

فهرست مطالب

دبیاجه	۷
--------------	---

بخش اول - قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی و درمانی در نظم حقوقی	
.....	۱۱
فصل اول - تعزیرات حکومتی خدمات تشخیصی و درمانی	۱۲
فصل دوم - تعزیرات توزیع و فروش دارو و شیر خشک و ملزومات پزشکی،	
دندانپزشکی و ازله ماهی	۲۵
فصل سوم - تعزیرات تولید توزیع و فروش مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و	
بهداشتی	۴۴

بخش دوم - قانون تعزیرات جرمی در نظم حقوقی کنونی	۶۱
فصل اول - تخلفات و تعزیرات مربوطه	۶۴
فصل دوم - تخلفات بخش دولتی	۹۰
فصل سوم - تشکیلات تعزیرات حکومتی بخش دولتی	۹۳
فصل چهارم - تشکیلات تعزیرات حکومتی بخش غیر دولتی	۹۳
فصل پنجم - اصلاحات قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۵۹/۴/۳ شورای	
انقلاب	۹۴
فصل ششم - سایر مقررات	۹۶

دیباچه

۱. سازمان تعزیرات حکومتی، نهادی دو - وجهی (اداری - شبه قضایی) است و مأموریتی چندجانبه بر عهده دارد. با توجه به ویژه بودن ساختار و کارکرد این سازمان، لازم است هویت و جایگاه آن به درستی شناخته و معرفی شود. به همین جهت، باید از دریافت نای یک‌جانبه دوری گزید. کارکرد این سازمان را نه می‌توان در حد اقدامات مربوط به پیس اداری پایین آورد و نه آن را به عنوانی نهادی کاملاً سرکوب‌گر معرفی نمود. در نتیجه، لازم است از جانب رویکردی همه‌جانبه، ظرفیت‌های کارکردی این سازمان را شناخت. اهدافی، کلان برای آینده کاری آن تدوین کرد؛ و صلاحیت‌ها و مأموریت‌هایش را با نیازهای تحول‌آفرین اقتصادی و ضرورت حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان و کسب‌وکاران اقتصادی پویاتر ساخت.

۲. از لحاظ تاریخی، سازمان تعزیرات حکومتی خاستگاه هویتی خود را در نهاد حسبه پیدا می‌کند. از دیدگاه امروزی، این سازمان یک نهاد تنظیم‌گر است و در ردیف نهادهای مختلفی که در کشورهای مختلف بدین‌گونه تعریف شده‌اند قرار می‌گیرد. تنظیم‌گری یا انضباط‌بخشی را می‌توان «تلاش پایدار و مستمر دولت» بخش خصوصی و یا نهادهای مختلط دولتی - خصوصی برای سازگار نمودن رفتارهای بکارگران حوزه‌های اقتصادی با استانداردهای تعریف‌شده، پیشگیری و بازدارندگی از تخلفات و تبعات آن به این استانداردها دانست.

۳. در زمینه میزان مداخله دولت در امور اقتصادی و مربوط به بازار، سیاست از تناوب مداخله حداقلی و حداکثری دولت فراتر رفته، مداخله‌ای هوشمند را پذیرفته که با حفظ انعطاف‌پذیری و خلاقیت مربوط به این حوزه‌ها، آن‌ها را به سوی اهدافی بلند مدت و برای مقبولیت اجتماعی هدایت کند؛ اهدافی مانند بالا بردن رفاه شهروندان، ارتقای ایمنی نظام اقتصادی و اجتماعی و نیز تضمین حقوق و سلامت مصرف‌کنندگان. در همین راستا، قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام یا یادآوری «ضرورت نظارت و کنترل دولت بر امور اقتصادی و لزوم هماهنگی مراجع

۸ ♦ مجموعه قوانین تعزیرات حکومتی در نظم حقوقی کنونی

قیمت‌گذاری و توزیع کالا و اجرای مقررات و ضوابط مربوط به آن، انجام «کلیه امور تعزیرات حکومتی اعم از امور بازرسی و نظارت، رسیدگی و صدور حکم قطعی و اجرایی آن» را به دولت (قوه مجریه) محول کرده است.

۴. مأموریت اصلی سازمان تعزیرات حکومتی سرزنش کیفری نیست؛ چراکه سرزنش کیفری همیشه راه حل نهایی است و زمانی به کار گرفته می‌شود که سایر روش‌ها نتواند احترام به ارزش‌ها و رعایت هنجارهای اجتماعی را تضمین کند. هدف نخست آن، تشویق کنشگران اقتصادی به رعایت مقرراتی است که از یک طرف، سلامت اقتصاد و بازار و از طرف دیگر حقوق بنیادین مصرف‌کنندگان را تضمین می‌کنند. تأسیس «معاونت پیشگیری از تخلفات اقتصادی» و نیز راه‌اندازی «سامانه رسیدگی به شکایات مردمی (سامانه ۱۳۵)» در سازمان تعزیرات حکومتی، در همین راستا صورت گرفته است. هدف دوم این سازمان، رسیدگی به تخلفات زیرین از طریق یک نظام پاسخ‌دهی متفاوت است. این تفاوت را از نظر ماهوی می‌توان در بسامان نبودن پاسخ‌های پیش‌بینی‌شده در مقررات مربوط به تعزیرات حکومتی دانست. این پاسخ‌ها بر محور جریمه نقدی، توقیف اموال و دیگر پاسخ‌هایی مبتنی است که در قایم با نظام کیفردهی قانون مجازات اسلامی، جنبه‌ای تکمیلی و تبعی داشته و با تخلفات مربوط به حوزه‌های بازار و مصرف‌سازی بیشتری دارند. از نظر شکلی، رسیدگی‌های سازمان تعزیرات حکومتی، ضمن پیروی از برخی اصول کلی مربوط به آیین دادرسی کیفری، تابع مقررات آیین دادرسی نیست. بنا بر این، گونه‌ای از دادرسی اقتراقی متناسب با ماهیت تخلفات اقتصادی در این سازمان وجود دارد. هدف از این دادرسی اقتراقی، کاستن از تشریفات و پیچیدگی‌های خاص مربوط به آیین دادرسی کیفری، دوری جستن از تبعات منفی مربوط به کیفری ساختن و در نتیجه، مربوط به بازار، بالا بردن کارایی و سرعت تصمیم‌گیری در رسیدگی‌هاست. تفاوت این نظام پاسخ‌دهی سازمان تعزیرات حکومتی را می‌توان در کارکرد تعاملی آن با دیگر نهادهای مرتبط با تخلفات اقتصادی (وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، قوه قضائیه، ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، گمرک جمهوری اسلامی ایران، نیروی انتظامی، نهادهای صنفی، سازمان غذا و دارو، سازمان ملی استاندارد و...) در امر نظارت بر بازار، پیشگیری از تخلفات اقتصادی و رسیدگی به این تخلفات دانست.

۵. بدیهی است ماهیت متفاوت رسیدگی‌های سازمان تعزیرات حکومتی به معنای نادیده گرفتن اصول مربوط به دادرسی منصفانه نیست. تضمین اصول و تشریفات دادرسی

منصفانه، یکی از اولویت‌های مهم سند چشم‌انداز سازمان تعزیرات حکومتی را تشکیل می‌دهد. این سند، اهداف کلی، برنامه‌های راهبردی و عملیاتی سازمان تعزیرات حکومتی در چشم‌انداز ۱۴۰۴ خورشیدی را تبیین و تدوین نموده است. در این چشم‌انداز، «سازمان تعزیرات حکومتی، سازمانی است مقتدر، توانمند و منصف در ایجاد امنیت، رقابت، سلامت و شفافیت در بازار و فضای کسب و کار و حامی حقوق مصرف‌کنندگان و فعالان اقتصادی». در همین راستا، آماده‌سازی نواح ماهوی، مربوط به یکپارچه سازی تخلفات اقتصادی، و شکلی، مربوط به اصول و قواعد رسیدگی به این تخلفات، یکی از برنامه‌های عملیاتی این سازمان را تشکیل می‌دهد.

۶. سازمان تعزیرات حکومتی در فصلی نوین از فعالیت خود، مطالعات تطبیقی را در کنار سایر پژوهش‌های مربوط به حقوق داخلی، در اولویت قرار داده است. این مطالعات از یک سو، زمینه درک مشترک از چالش‌های مربوط به حوزه تخلفات اقتصادی را فراهم و از سوی دیگر، امکان تعامل با نهادهای بین‌المللی و نیز سازمان‌های دارای کارکرد مشابه با سازمان تعزیرات حکومتی را تسهیل می‌کند. در راستای تقویت پژوهش‌های مربوط به حوزه تخلفات اقتصادی، سازمان تعزیرات حکومتی، دست همکاری خود را به سوی تمامی استادان دانشگاه و پژوهشگران محترم شورمان دراز کرده و از دیدگاه‌ها، پیشنهادها، انتقادهای ارزشمند ایشان به منصرف بود عدم کرد سازمان و ارتقای جایگاه آن استقبال می‌کند.

۷. کتاب حاضر که با عنوان «مجموعه قوانین تعزیرات حکومتی در نظم حقوقی کنونی»، توسط «جناب آقای سید کاظم حسینی»، رئیس شعبه بدوی تعزیرات حکومتی ساری نوشته شده، از مجموعه کتاب‌ها است که در آغاز «دهه توسعه و تعالی سازمان تعزیرات حکومتی» و در راستای «طرح توسعه تعزیرات» که به همت «جناب آقای دکتر علیرضا جمشیدی»، معاون محترم وزیر و رئیس سابق سازمان تعزیرات حکومتی آغاز گردید - تهیه و تنظیم شده و اینک در اختیار جاه عالی قرار می‌گیرد. در این اثر، پژوهشگر محترم تلاش کرده‌اند تا با استفاده از منابع حقوقی، قانون، رویه قضائی، عرف، آموزه‌ها و اندیشه‌های حقوقی و ... و بهره‌گیری از تجربه ارزشمند خویش در عرصه رسیدگی به تخلفات اقتصادی و بهداشتی، به شرح و تفسیر دو قانون مهم تعزیرات حکومتی یعنی «قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۶۷» و «قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی و درمانی مصوب ۱۳۶۷» بپردازند. بی‌تردید، وجود چنین پژوهشی

۱۰ ♦ مجموعه قوانین تعزیرات حکومتی در نظم حقوقی کنونی

نقش بسزایی در تفسیر درست و هدفمند مقررات مربوط و صدور آراء قانونی و عادلانه داشته و زمینه شکل‌گیری رویه‌های قانون‌مند و عادلانه را فراهم می‌سازد. تلاش‌های پژوهشگر محترم را ارج نهاده و از زحمات ایشان در راستای نگارش این کتاب تشکر و قدردانی می‌نمایم. امید است که مطالب این نوشته بتواند پاسخگوی نیازهای مدیران، رؤسا و اعضای محترم شعب رسیدگی، کارکنان سازمان تعزیرات حکومتی و کنشگران نظام عدالت کیفری بوده و مورد استفاده جامعه حقوقی، حقوق‌دانان و دانشجویان حقوق قرار گیرد. در پایان، لازم می‌دانم از جنابان آقایان «دکتر جواد فرش‌باف ماهریان» و «دکتر امیرحسن نیازپور» و هم‌چنین مجموعه همکاران «معاونت توسعه مدیریت و منابع»، به ویژه «اداره کل آموزش و پژوهش» و جنابان آقایان غلامرضا علی‌پور، مهد پوریا موسوی تشکر نمایم که با تلاش‌های صادقانه خویش زمینه انجام و تکمیل پژوهش حاضر را فراهم ساختند.

مهدی امیری اصفهانی

معاون وزیر و رئیس سازمان تعزیرات حکومتی